

## Messadi per in credit d'obligaziun per la renovaziun digl areal dalla staziun e d'autos da posta a Glion

Zun preziau signur president dil parlament

Zun preziadas parlamentarias e zun preziai parlamentaris

En in process da plirs onns han la vischnaunca e la Viafier Retica (VR) elaborau ina sligiazion communal partenent il svilup e la renovaziun dalla staziun da Glion. Ils stabiliments hodierns dalla VR e dalla posta (PostAuto Schweiz AG (PAG)) ein antiquai e satisfan struschamein pli allas pretensiuns dils passagiers. Pil futur eis ei d'ademplier specialmein las normas dalla lescha davart l'egualitad da persunas cun impediments (BehiG, SR 151.3), q.v.d. in access senza barrieras per persunas cun sutga da rodas e persunas cun ina mobilitad limitada al traffic public. In terminal da bus cun ur alzaus ora tenor ils basegns da persunas cun impediments drova pli bia plaz. Quei cundiziunescha la spustada dil plaz hodiern ed in s'organisar da niev pil menaschi entuorn la staziun da Glion. Per la renovaziun digl areal dalla staziun e dil plaz da posta damonda la suprastanza communal il parlament da vischnaunca da conceder in credit d'obligaziun per mauns dalla cuminonza dils votants all'urna.

### Situaziun da partenza

Glion ei per la Surselva buca mo il center regional, mobein era in punct d'impurtonza e central da traffic. En incumbensa dil cantun rsp. dalla confederaziun tegn la PAG en funcziun endisch lingias d'autos da posta che colligian ils vitgs e las valladas dil contuorn cun Glion e culla lingia dalla VR denter Cuera e Mustér. Vitier vegnan aunc ils bus da substituziun per la VR da temps agl ur. Sper Cuera ei Glion il secund grond center da traffic dalla PAG el Grischun. Midadas da tren ed autos da posta confortabels e fidai cun cuortas distanzas denter ils differents mieds alla staziun da Glion ein criteris d'impurtonza per hosps da vacanzas e passagiers dils vitgs dil contuorn per far viadi culs mieds da traffic publics. Dapi entgin temps corrispunda l'infrastructura da traffic a Glion denton buca pli allas pretensiuns actualas. Aschia ei la VR gia dapi il 2016 vidlunder da renovar l'infrastructura dalla viafier. Quellas lavurs cumpeglian binaris novs, in perrun central, in sutpassadi cun rampa e scalas, in baghetg niev da survetsch sco era sanaziuns vid il liug da cargar entuorn ieli e diesel. La terminaziun dallas lavurs ei prevedida per 2019. Ina secunda mesira per augmentar l'atractivitad ei l'amplificaziun dalla purschida digl urari. Cun metter en funcziun ils trens novs en direcziun Surselva denter 2021 e 2023 duei era il tact da mes'ura vegnir introducuis. Ultra da quei ha il cussegl d'administraziun dalla VR decidui da lantschar in svilup d'areal el liug dil baghetg existent dalla staziun hodierna. Cun novas pusseivladads da gudida duei vegnir schaffiu en quei liug central spazi da viver e liug per plazzas da lavur. A caschun d'in'occurrenza publica dils 20 da fevrer 2018 en claustra a Glion ha la VR orientau sur da lur intenziuns.

Entras ils projects da construcziun actuals e planisai dad omisduas varts dalla staziun vegn il caracter da center entuorn la staziun fortificaus. L'erecziun d'in niev plaz da posta en in auter liug ei perquei indispensabels. Sin fundament dils plans tiels quals era la surbaghegiada Marcau auda ei in menaschi regulau cun autos da posta el liug actual cun tener en las normas dalla lescha davart l'egualitad da persunas cun impediments buca pusseivels pli.

La basa legala pil pensum dalla vischnaunca ei la lescha davart il traffic public el cantun Grischun. Tenor art. 2 al. 1 segireschan cantun e vischnauncas comunablamein igl access da traffic dil cantun cun mieds da traffic publics. Per la construcziun da fermadas per la reit d'autos da posta ei da principi la vischnaunca responsabla.

## Project general

### Finamiras e pretensiuns

Ensemen culla VR e la PAG ei vegniu encuretga ina sligaziun stabila, persistenta ed orientada al futur pil menaschi d'autos da posta avegnent. Tier l'elaboraziun dil concept general ein suandontas finamiras stadas centralas las qualas l'organisaziun dalla piazza d'autos da posta sto ademplir:

- Liug dalla piazza d'autos da posta aschi datier sco pusseivel als perruns dalla viafier per minimar il viadi a pei per passagiers che midan mied;
- Ordinaziun reglada dils singuls autos aschia che las inscripziuns da destinaziun vid ils vehichels ein legiblas per hosps neu dil marcau sco era per quels neu dalla staziun;
- Ordinar ils autos da maniera ch'arrivadas e partenzas sappien sesplegar independentamein (minimar disturbis da menaschi e retards) e ch'els ein cuntunschibels silla dretga vart senza sviazions;
- Necessitad da plaz per 5 tochen 6 autos liungs da posta cun carr annex, 3 autos liungs senza carr annex, 2 tochen 3 autos da posta cuorts senza carr annex, 3 piazzas da parcar per autos supplementars, piazza da deposit per carrs annexs;
- Las fermadas dils autos da posta ston vegnir construidas tenor ils basegns da persunas cun impediments;
- Ina zona da spetga schurmegiada en cumbinaziun cul perrun da casa cuvretg dalla VR;
- Access e piazza da volver per autos da posta sinaquei che tuttas relaziuns da carrar ein pusseivlas;
- Liug ideal pil parcadi da velos en connex culla staziun dalla VR ed autos da posta;
- Cumpensaziun meglier pussevla pils parcadis che crodan naven entras il plaz per autos da posta;
- Revaletaziun dil plaz dalla staziun sco zona da pedunzs e pil traffic plaun.

Cun agid d'in biro per planisaziun da traffic qualificau e risguardond las numerusas pretensiuns e circumstanzias ein totalmein 25 variantas per l'organisaziun e l'ordinaziun dil menaschi d'autos da posta vegnidas examinadas. Sin fundament dallas finamiras e pretensiuns nudadas sura ei la spustaziun viers damaun egl areal dil P+R hodiern seicristallisaus per la megliera varianta.

### Explicaziuns projects parzials

Il coc dil project fuorma la nova piazza per autos da posta, ina nova via da colligaziun, il stabiliment per Park&Ride e la renovaziun dil plaz dalla staziun. Ulteriuras pintgas mesiras ein colligidas cul concept niev da traffic. Totalmein secumpona igl entir project da siat projects parzials. Suandont vegnan quels dilucidai en detagl:

### 01 Avertura piazza per autos da posta

Igl access tier la piazza nova per autos da posta succeda tras la via nova da rimnada per liung dil Glogn. Quei possibilitescha in vial da transit en direcziun unica, in detretschament tier ils access tier ils parcadis dil traffic motorisau individual e spargna manevers prigulus da semenar quei che aulza senza dubi la segirtad considerablamein.

### 02 Piazza per autos da posta

L'ordinaziun dils bus e la direcziun dalla lingia ein vegni coordinai cull'interpresa PostAuto Graubünden, culla VR e cugl uffeci per energia e traffic. Ils urs alzai ora corrispundan allas ordinaziuns dalla lescha davart l'egualitad per persunas cun impediments. Ei vegn desistiu da cuvierer tut ils perruns per motivs da cuosts. Il tschancun direct naven dalla colligaziun cul perrun-casa dallaVR tochen tiels perruns encunter sera per autos da posta duein survegnir in tetg e porschan aschia als passagiers in spazi da spetga schurmegiau e sut tetg.

### 03 Spustaziun/construcziun P+R

La dislocaziun digl implont P+R silla vart mesanotg dils implonts da perrun ei cundiziunaus entras la construcziun nova dalla piazza per autos da posta. Igl ei previu ina construcziun semplia. Secund il svilup ella zona da Pendas fuss era in'integraziun dils implonts en ina surbaghegiada futura pusseivla ed ina varianta che fagess senn.

### 04 Renovaziun piazza dalla staziun, anteriuramein piazza d'autos da posta

La piazza nova dalla staziun denter la surbaghegiada Marcau e la surbaghegiada dalla staziun duei vegnir formada sco zona da pedunzs. Entras la nov'organisaziun da traffic carreschan ils autos da posta buca pli sur quei plaz, quei che munta in grond gudogn per la qualitat da quei plaz. Cuorsas singulas dat ei per la furniziun da spediziuns postalas ord ils vitgs tiegl uffeci postal el plaunterren dalla surbaghegiada Marcau sco era tier retards d'autos da posta ni VR ni tier stagnaziuns da traffic silla Via dil Glogn.

### 05 Renovaziun Via dalla Staziun

Sper la rasada da fundament e la drenascha insufficienta ei era la cuvrada dalla Via dalla Staziun dapi ditg en in stan munglus. La surfatscha ei maluliva, plein ruosnas e cun scarps dalla cuvrada. La renovaziun serva per access dallas surbaghegiadas Marcau ed Eden sco era per la piazza d'autos da posta el senn da traffic circular, sco pendant tier la via da rimnada per liung dil Glogn. Per reservar la via primarmein pil traffic d'autos da posta e tener liber ella da traffic individual buca necessari ei planisau d'introducir in sistem da parcar empalau dinamicamein (Parkleitsystem) tier la sviada Via dil Glogn/Via dalla Staziun.

### 06 Mesira Via dil Glogn

Il spustament dil vial da circulaziun vid la Via dil Glogn simplifichescha l'entrada naven dalla Via dalla Staziun a dretg ella Via dil Glogn per autos da posta aschia ch'els ston buca strihar il vial oppost e vegnan cheutras naven pli dabot.

### 07 Parcadi per velos

Al traffic plaun duei vegnir attribuiu ina valur pli gronda cun promover igl ir cun velo alla staziun sco fuorma alternativa da mobilitad tiel traffic individual motorisau e cun in parcadi da velos. Vitier audan eran indrezs corrispundents per E-Bikes.

El rom dalla plansiaziun da detagl ei il concept da concretisar e d'approfundir. Igl ei central ch'ils projects parzials funcziunan sco ina unitad, era sil nivel urbanistic.



1. Access per autos da posta tier la piazza per autos da posta
2. Piazza per autos da posta nova cun access megliau tier la viafier
3. Spustaziun dil Park+Ride dalla vart Pendas
4. Piazza dalla staziun nova/zona da pedunzs
5. Via dalla Staziun renovada cun sistem da parcar empalau
6. Vial da circulaziun niev cun entrada per autos da posta ella Via dil Glogn
7. Parcadi per velos

Ulteriusas parts integralas dalla construcziun nova dalla piazza per autos da posta ein la dismessa dalla remisa sco era la perforaziun dil sutpassadi per pedunzs direcziun Pendas egl areal dil P+R. Il sutpassadi ei gia en construcziun. Omisdus projects stattan sut egida e responsablada dalla VR. Pil sutpassadi contribuescha la vischnaunca cun decisiun dil parlament communal dils 30 da settember 2015 ina summa da 926'000 francs.

## Resumaziun dils cuosts

Il cuosts totals dils siat projects parzials per la renovaziun dalla staziun e dalla piazza per autos da posta a Glion muntan tenor preventiv 7.95 milliuns (inclus tpv). L'exactadad dil preventiv ei tenor ordinaziun SIA tier +/- 10 pertschien. Corrispondentamein ein reservas vegnidas calculadas. En detagl secumponan ils cuosts sco suonda:

01	Aertura piazza per autos da posta	2'128'000	CHF
02	Piazza per autos da posta	2'617'000	CHF
03	Spustaziun/construcziun P + R	594'000	CHF
04	Renovaziun piazza dalla staziun, anteriurm. piazza da posta	1'270'000	CHF
05	Renovaziun Via dalla Staziun	861'000	CHF
06	Mesira Via dil Glogn	391'000	CHF
07	Parcadi per velos	87'000	CHF
<b>TOTAL</b>		<b>7'948'000</b>	<b>CHF</b>

## Finanziaziun

### Contribuziun dil cantun

Per edificis ed implants che servan al traffic public sin via ein da principi las vischnauncas responsablas. La regenza dil cantun Grischun accepta denton la construcziun nova dalla piazza per autos da posta da Glion per mesira da promoziun dil traffic public cul dretg da survegnir cuntribuziuns. El rom dalla missiva da quen 2017 sutmetta la regenza al cussegl grond in credit obligont per ina contribuziun cantunala da maximalmein 3,95 milliuns francs per decisiun. Il cussegl grond decida ella sessiun da zercladur che ha liug naven dils 11 tochen ils 13 da zercladur 2018 sur da quella damonda. Il conclus da credit ei sutmess al referendum facultativ da finanzas. Suenter che la decisiun ei vegnida publicada cuozza il termin da referendum 90 dis.

### Prestaziuns preliminaras dalla vischnaunca

Ils cuosts per la renovaziun dalla Via dalla Staziun ein gia cunteni el preventiv 2018, silmeins quei che pertucca la sanaziun per propi dalla via. Resalvau l'approbaziun dil credit supplementar entras il parlament communal dils 20 da zercladur 2018. Ei setracta dalla summa da 325'000 francs.

Sin fundament da quella prestaziun preliminara sereducescha il credit obligont (brut) da 7'948'000 sin 7'623'000 francs.

### Contribuziun VR (RhB)

Era la VR separticipescha cun in'atgna prestaziun commensurada vid il project. Aschia metta ella a disposiziun gratuitamein il terren per il plaz dalla staziun e contribuescha ulteriuras summas per quei che las meglieraziuns entras la renovaziun muntan gie era ina plivalur per la VR.

### Contribuziuns tenor plan da quartier «Zentrum Bahnhof»

Tenor il plan da quartier legal «Zentrum Bahnhof» ha il possessur dalla parcella 485 (areal Maissen) da contribuir ina cumpart da 50 pertschien per la construcziun dalla part via per liung dil Glogn per quei che quella serva gie era per access da siu areal. Tenor preventiv munta quella summa a rodund 400'000 francs. Ultra da quei ei vegniu fixau el plan da quartier che la surbaghegiada Marcau hagi da pagar ina contribuziun da 50 francs per meter surfatscha da vendita vid ils cuosts da spustaziun pil cass d'ina spustaziun dalla piazza per autos da posta.

Ils cuosts restonts per la vischnaunca muntan pia denter 2.5 e 3 milliuns francs.

## Plan da termins per la realisaziun

2018	Projectaziun e planisaziun da detagl Renovaziun Via dalla Staziun (cumpart sanaziun)
2019	Via d'acces per liung dil Glogn Spustaziun P + R Construcziun piazza per autos da posta, 1. etappa Renovaziun Via dalla Staziun (part sistem da parcar empalont)
2020	Construcziun piazza per autos da posta, 2. etappa/colligiazion surbaghegiada staziun Parcadi per velos
2021	Plaz dalla staziun Renovaziun Via dil Glogn

La planisaziun e realisaziun dalla nova surbaghegiada entras la VR succeda parallelmein. La realisaziun ei prevedida per 2020/21.

Tenor art. 31 al. d cef. 1 dalla constituziun communal schai quella fatschenta en cumpetenzza dallas votantas e dils votants. La votaziun all'urna ei prevedida pils 23 da settember 2018. Tenor art. 35 al. h dalla constituziun ha il parlament communal da predeliberar tut ils projects da votaziun ch'ei sut-tamess alla votaziun e da formular ina proposta motivada per mauns dalla votaziun all'urna.

## Proposta

Sin fundament dallas explicaziuns precedentas fa la suprastanza communal suandontas propostas al parlament per mauns dalla votaziun all'urna:

- Ei vegn concediu in credit brut da 7'623'000.00 francs per la renovaziun digl areal dalla staziun e digl areal per autos da posta a Glion inclusiv cuosts eventuals da carischia.
- Contribuziuns eventualas da tiarz ein da subtrahar.
- La suprastanza communal vegn autorisada d'exequir la decisiun.

*Suprastanza communal Ilanz/Glion  
28 da matg 2018*